

Gwybodaeth i lywio'r gwaith o graffu ar Gyllideb Ddrafft 2024-25 gan y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Cynnwys

1. Dyraniadau i blant a phobl ifanc.....	2
2. Aseidiadau Effaith.....	5
3. Y Rhaglen Lywodraethu.....	10
4. Cynllun Grant Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy.....	18
5. Cronfa Newid Plant sydd â Phrofiad o Ofal.....	22
6. Gweithlu Gofal Cymdeithasol Plant.....	23
7. Iechyd Plant.....	25
8. Costau byw.....	33
9. Costau deddfwriaeth.....	35

1. Dyraniadau i blant a phobl ifanc

Cais 1

Dyraniadau ym Mhrif Grŵp Gwariant (MEG) Iechyd drwy Weithredu, a Llinell Wariant yn y Gyllideb (fel sy'n uniongyrchol berthnasol i blant a phobl ifanc):

- Cyllideb Ddrafft 2024-25
- Dyranadau Cyllideb Derfynol 2023-24
- Cyllideb Atodol Gyntaf 2023-24
- Rhagolygon alldroeon 2023-24
- Cyllideb ddangosol 2025-26 (os pennwyd)

Disgrifiad o unrhyw newidiadau i'r llinell sylfaen yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25 o'r Gyllideb Atodol Gyntaf, Mehefin 2023.

Ymateb

Llinell Wariant yn y Gyllideb	Cyllideb Derfynol 2023-24 £m	2023-24 Cyllideb Atodol Gyntaf £m	Rhagolygon Alldro P8 2023-24 £m	Cyllideb Ddrafft 2024-25 £m
Cymru Iachach – (Y Blynyddoedd Cynnar) – BEL 0060	7.200	7.200	6.493	6.850
Cymorth ar gyfer Gofal Plant a Chwarae – BEL 310	100.951	99.727	88.404	82.378*
Cymorth ar gyfer Hawliau Plant – BEL 311	1.020	1.020	0.920	1.020
Cefnogi Plant – BEL 410	3.865	3.865	3.883	3.865
Cefnogi Teuluoedd a Phlant – BEL 1085	11.710	11.710	5.465	5.960*
Grant Plant a Chymunedau – BEL 1087	171.045	172.269	171.861	174.583*
CAFCASS Cymru – BEL 1268	15.195	15.195	15.195	15.873
CYFANSWM	310.986	310.986	292.221	290.529

*Sylwer – mae elfennau o'r gyllideb yn symud o BEL 310 a BEL 1085 i BEL 1087 yn 24-25 wrth i grantiau symud i'r prif Grant Plant a Chymunedau.

Cymru Iachach – (Y Blynyddoedd Cynnar) – BEL 0060

Gostyngiad o £0.350m yn y gyllideb

Cafodd gostyngiad cymesur ei wneud yn y BEL hon fel rhan o'r adolygiad o'r gyllideb a'r ymarfer ailflaenoriaethu a gynhaliwyd yn MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer 2024-25. Cafodd yr effeithiau eu hystyried a'u trafod â Gweinidogion. Bydd hyn hefyd yn berthnasol isod lle cyfeirir at 'ostyngiadau yn y gyllideb'.

Cymorth ar gyfer Gofal Plant a Chwarae – BEL 310

Gostyngiad o £14.7m yn y gyllideb o gyllideb ddangosol 2024-25, sef £99.151m, a throsglwyddiad cyllideb o £2.073m yn y Prif Grŵp Gwariant i BEL 1087 – Grant Plant a Chymunedau. Hefyd mae throsglwyddiad cyllideb wedi'i gynnwys ar gyfer Cyllideb Atodol Gyntaf 2023-24 o £1.224m yn symud i'r Grant Plant a Chymunedau ar sail anghylchol.

Cafodd y gostyngiad yn y gyllideb ei gwneud o brif linell y gyllideb Cynnig Gofal Plant, £11.2m, llinell y gyllideb Cynlluniau Braenaru'r Blynyddoedd Cynnar, £3m, a'r gyllideb AGC / GCC a'r Gweithlu, £0.5m

Cymorth ar gyfer Hawliau Plant – BEL 311

Dim newid

Cefnogi Plant – BEL 410

Dim newid

Cefnogi Teuluoedd a Phlant – BEL 1085

Gostyngiad o £4m yn y gyllideb a symudiad cyllideb o £1.1m yn y Prif Grŵp Gwariant i BEL 1087 – Grant Plant a Chymunedau.

O ran y gostyngiad o £4m yn y gyllideb, daw £3.5m o Bwndeli Babi a £0.5m o'r gyllideb Cyfathrebu â Phlant a Theuluoedd.

Grant Plant a Chymunedau – BEL 1087

Gostyngiad o £7.085m o ddyraniad cyllideb ddangosol y Grant Plant a Chymunedau 2024-25 o £178.495m

Trosglwyddiad cyllideb rhwng Llinellau Gwariant yn y Gyllideb o £3.173m o'r Prif Grŵp Gwariant, o BEL 310 a BEL 1085, gyda grantiau'n cael eu hychwanegu at y Grant Plant a Chymunedau mwy, gan olygu mai cyfanswm cyllideb 2024-25 yw £174.583m.

CAFCASS Cymru – BEL 1268

Cynnydd o £0.678m yn y gyllideb sy'n ymwneud ag addasiad y llinell sylfaen ar gyfer dyfarniad cyflog 2023-24 i staff CAFCASS.

2. Asesiadau Effaith

Cais 2

- **Asesiad cyfun o'r Effaith ar Hawliau Plant ar draws pob portffolio:** Yr Asesiad cyffredinol o'r Effaith ar Hawliau Plant a gynhaliwyd i lywio'r dyraniadau yng Nghyllideb ddrafft 2024-25.
- **Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant ar gyfer MEG lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol:** Yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant ar gyfer MEG lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2024-25.
- **Effeithiau eraill:** Manylion a/neu enghreifftiau o unrhyw newidiadau a wnaed i ddyraniadau yn MEG lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar ôl ystyried cydraddoldeb, cynaliadwyedd, y Gymraeg, a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Ymateb

Mae'r Asesiad Effaith Integredig Strategol a gyhoeddwyd fel rhan o Gyllideb Ddrafft 2024-25 yn rhoi ystyriaeth briodol i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn. Mae'r dull integredig sy'n sail i'r Asesiad Effaith Integredig Strategol yn ein galluogi i gael gwell dealltwriaeth o effeithiau croestoriadol ac anfwriadol penderfyniadau gwario, ac i gynyddu effaith unrhyw gyllid sydd ar gael, gan leihau effeithiau anghymesur ar unrhyw grŵp neu ardal benodol. Mae perygl y bydd ystyried maes effaith ar ei ben ei hun yn arwain at ganlyniadau anfwriadol, fel effaith negyddol mewn un maes yn cael ei sbarduno gan effaith gadarnhaol mewn maes arall.

Mae hyn yn hollbwysig er mwyn dangos bod Llywodraeth Cymru'n bodloni gofynion Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru). Mae cyhoeddi Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant yn cyd-fynd â'r gofynion y mae Llywodraeth Cymru ei hun wedi'u rhoi ar waith, sydd wedi sefydlu'r Asesiad hwn fel y mecanwaith 'y cytunir arno' i helpu Gweinidogion i gyflawni'r dyletswyddau o dan y Mesur hwnnw yn y Cynllun Hawliau Plant ei hun ac yn y llawlyfr cysylltiedig ar y Cynllun i staff Llywodraeth Cymru.

Mae realiti llwm yr amgylchiadau ariannol eithriadol yr ydym yn eu hwynebu wedi golygu bod angen dull mwy sylfaenol o weithredu. Rydym wedi ail-lunio'r dyraniadau

gwariant dangosol yn ein cyllideb i ddarparu cyllid ac amddiffyniad ychwanegol i'r gwasanaethau sydd bwysicaf i bobl a chymunedau ledled Cymru, sef y GIG a'r setliad llywodraeth leol craidd sy'n ariannu ysgolion, gwasanaethau cymdeithasol a gofal cymdeithasol, a gwasanaethau bob dydd eraill. Rydym wedi gwneud hynny yn unol â'n hegwyddorion, sef:

- Diogelu gwasanaethau cyhoeddus rheng flaen, craidd cyn belled ag y bo modd.
- Sicrhau'r budd mwyaf i aelwydydd sy'n cael eu taro galetaf.
- Blaenoriaethu swyddi, lle bynnag y bo hynny'n bosibl.
- Gweithio mewn partneriaeth â chyrrff eraill yn y sector cyhoeddus i wynebu'r storm ariannol hon gyda'i gilydd.
- Ail-ffocysu cyllid draw oddi wrth feysydd nad ydynt wedi'u datganoli, y dylai Llywodraeth y DU fod yn eu hariannu.

Rydym wedi defnyddio'r dull hwn i sicrhau ein bod yn parhau i ganolbwyntio cyllid lle gall gael yr effaith fwyaf cadarnhaol yn yr amgylchiadau a chymryd camau i sicrhau ein bod yn lliniaru effeithiau uniongyrchol ar bobl a lleoedd, cyn belled ag y bo modd. O wario mwy mewn rhai meysydd, mae llai i'w wario mewn meysydd eraill. Pan fo angen gwneud penderfyniadau anodd, rydym wedi ceisio canfod y meysydd hynny lle mae'r effeithiau cymharol yn llai na'u dewisiadau eraill ac rydym wedi ceisio cymryd camau i liniaru'r effeithiau cyn belled ag y bo modd. O ystyried yr amgylchiadau, ni fu modd osgoi effeithiau negyddol ym mhob achos.

Mae rhagor o fanylion yn yr Asesiad Effaith Integredig Strategol, Atodiad A yn y ddolen isod:

[Naratif Cyllideb Ddrafft 2024-2025 \(llyw.cymru\)](#)

Prif Grŵp Gwariant Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Mae'n bwysig nodi bod dros £10.5 biliwn (93% o'r Prif Grŵp Gwariant (MEG) Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol) yn cael ei ddyrannu i gyllid uniongyrchol i'r GIG, a bod nifer o linellau eraill y gyllideb yn cefnogi gwasanaethau'r GIG hefyd. Ar ôl cyhoeddi'r gyllideb ddrafft ar gyfer 2024-25, cyhoeddwyd dyraniad y gyllideb i Fyrddau Iechyd ac mae gofyn iddynt gyflwyno eu cynlluniau ar gyfer 2024/-25, gan

gadw i'r cyllidebau sydd ar gael. Bydd pob penderfyniad gan y byrddau iechyd yn destun asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb, penderfyniadau ar gydbwysedd risg ac ymgynghoriadau posibl, os bydd penderfyniadau'n effeithio ar wasanaethau. Bydd pob bwrdd iechyd yn wynebu heriau gwahanol o ran anghenion y boblogaeth leol a chyfluniad gwasanaethau. Bydd y camau a gymerir i reoli unrhyw bwysau costau yn amrywio yn ôl sefydliad a byddant yn destun penderfyniad lleol.

Gweledigaeth *Cymru Iachach* yw canolbwyntio mwy ar atal ac ymyrryd yn fuan. Rydym yn parhau i gefnogi hyn drwy gymorth cyffredinol a chymorth wedi'i dargedu. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth, cyngor a chymorth i rieni drwy Magu Plant. *Rhowch amser iddo*, sydd wedi cael ei ehangu i gefnogi rhieni plant o 0 i 18 oed; cymorth parhaus ar gyfer lleferydd, iaith a chyfathrebu drwy'r cynllun a'r ymgyrch *Siarad Gyda Fi*; a rhagor o fuddsoddiad i leihau neu liniaru effaith profiadau niweidiol yn ystod plentyndod.

Yn nyroniad MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, caiff cyllid ei ddyrannu i gefnogi ein hymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu mewn cysylltiad â'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant.

Mae ein cefnogaeth i'r blynyddoedd cynnar, gofal plant a chwarae yn cyfrannu at yr holl nodau llesiant, ac yn benodol at y rhai sy'n ymwneud â Chymru lewyrchus ac iachach. Mae buddsoddi mewn gofal plant a chwarae o ansawdd uchel yn gallu helpu plant ifanc i ddatblygu'n oedolion iach ac egniol. Mae'n datblygu eu llesiant gwybyddol, cymdeithasol ac emosiynol, ac yn liniaru effeithiau profiadau niweidiol yn ystod plentyndod. Mae gofal plant hefyd yn gallu galluogi rhieni i weithio a hyfforddi, ac yn codi teuluoedd allan o dlodi.

Mae ein Cynnig Gofal Plant yn cefnogi amcanion llesiant Llywodraeth Cymru, yn benodol i wneud y canlynol:

- Cefnogi pobl a busnesau i ysgogi ffyniant.
- Hybu iechyd da a llesiant i bawb.
- Helpu pobl ifanc i wireddu eu potensial.
- Datblygu uchelgais ac annog dysgu i fyw.

Rydym wedi parhau i lunio ein dyraniadau cyllideb i gyd-fynd â champau gweithredu ataliol, gan ganolbwyntio ar ymyriadau cadarnhaol sy'n diogelu ac yn adeiladu ar y sylfeini presennol, gan gynnwys ein hymrwymiad i hawliau plant. Gwelir tystiolaeth o hyn, er enghraifft, drwy ein buddsoddiad parhaus yng ngwaith Iechyd Cyhoeddus Cymru; ein buddsoddiad parhaus mewn gwasanaethau atal allweddol fel rhaglenni imiwneiddio ar gyfer plant; a gweithgareddau hybu iechyd ehangach ar gyfer plant a phobl ifanc fel yr amlinellir yn adran 7 isod. Fodd bynnag, rydym wedi gorfod lleihau cyllidebau a fydd yn effeithio ar blant, fel yr esbonnir yn yr enghreifftiau isod.

Y blynyddoedd cynnar, gofal plant a chwarae, gan gynnwys y Cynnig Gofal Plant a'r Gweithlu

Mae'r Cynnig Gofal Plant i Gymru yn cael ei arwain gan y galw ac mae £2.5m yn cael ei ddyrannu fel Grant Cymorth Ychwanegol. Mae gostyngiadau yn y gyllideb ar gyfer 2024-25 wedi cael eu modelu ar y defnydd yn 2023-24. O ystyried bod y rhaglen yn seiliedig ar y galw, bydd cyllideb ychwanegol yn cael ei dyrannu os bydd angen.

Rhaglen Drawsnewid Integreiddio'r Blynyddoedd Cynnar

Mae Rhaglen Drawsnewid Integreiddio'r Blynyddoedd Cynnar yn canolbwyntio ar ddatblygu system blynyddoedd cynnar fwy cydgysylltiedig ac ymatebol sy'n rhoi anghenion unigryw pob plentyn wrth galon y system, ac sy'n cynnwys y cyfnod cyn-geni hyd at ddiwedd y Cyfnod Sylfaen (0-7).

Rydym wedi bod yn gweithio gyda Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ledled Cymru i ystyried sut i ddarparu gwasanaethau'r blynyddoedd cynnar mewn ffordd fwy systematig, gan ddefnyddio'r gwersi a ddysgwyd o'n rhaglenni presennol, fel Dechrau'n Deg a Teuluoedd yn Gyntaf.

Mae mwyafrif y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus wedi cymryd rhan yn y rhaglen fel cynllun braenaru, gan brofi elfennau craidd system blynyddoedd cynnar a threialu gwahanol fodelau a dulliau gweithredu amlasiantaeth, gan adeiladu ar yr hyn sy'n gweithio'n dda mewn rhaglenni sydd eisoes yn bodoli, fel Dechrau'n Deg a Teuluoedd yn Gyntaf.

Bydd y cyllid hwn yn dod i ben fis Mawrth 2024 nawr, sy'n golygu y bydd y rhaglen yn dod i ben flwyddyn yn gynharach na'r disgwyl.

Roedd disgwyl y byddai gan y rhaglen derfyn amser o'r cychwyn cyntaf, gan mai rhaglen beilot yw hi, a'r bwriad oedd y byddai'n dod i ben diwedd 2024-25. Er y bydd y rhaglen yn dod i ben yn gynharach na'r disgwyl, byddwn yn gweithio'n agos gyda Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i nodi'r cymorth anariannol mwyaf priodol i'w galluogi i wreiddio'r dysgu fel rhan o'u model busnes fel arfer.

Rhaglen Bwndeli Babi

Bwriad y Rhaglen oedd cynnig cymorth i tua 26,000 o rieni newydd a darpar rieni. Gyda chyllideb is, bydd angen targedu'r Rhaglen ar sail ddaearyddol lai fel Dechrau'n Deg a/neu dynnu cynnwys Bwndeli er mwyn lleihau costau. Os caiff ei darparu mewn ardaloedd Dechrau'n Deg, gellid cefnogi tua 8,000 o rieni newydd a darpar rieni.

Bydd y gostyngiad yn y gyllideb yn golygu na fydd rhai teuluoedd, sydd mewn perygl o dlodi neu'n profi tlodi sy'n byw y tu allan i'r ardal darged, yn elwa ar y cymorth a gynigir drwy'r Rhaglen.

3. Y Rhaglen Lywodraethu

Cais 3

Dyraniadau yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25 a'r sefyllfa ddiweddaraf o ran cyllid ar gyfer:

3.1 - Ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu: Gwasanaethau eirioli i rieni y mae eu plant mewn perygl o ymuno â'r system ofal.

Dyraniadau ar gyfer cyflwyno cymorth i rieni y mae eu plant ar gyrion gofal, sydd i'w darparu yn unol â fframwaith cenedlaethol.

Ymateb

Dyrannwyd cyllid o £506,000 o'r Gronfa Newid Plant sy'n Derbyn Gofal yn 2024-25 ar gyfer cyflwyno cymorth eiriolaeth annibynnol a phroffesiynol i rieni y mae eu plant ar gyrion gofal, gyda'r nod o leihau nifer y plant sy'n ymuno â'r system ofal yng Nghymru. Cyfanswm y cyllid a ddyrannwyd i'r ymrwymiad hwn ar draws pedair blynedd 2022/23-2025/26 yw £1,606,400.

3.2 - Ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu: Ariannu gwasanaethau preswyl rhanbarthol ar gyfer plant ag anghenion cymhleth.

Dyraniadau ar gyfer 2024-25 ar gyfer y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol ar gyfer yr wyth prosiect sydd bellach yn weithredol (a sawl lleoliad ychwanegol y mae hyn yn ei ariannu).

Dyraniadau ar gyfer cyflawni unrhyw brosiectau newydd (a sawl lleoliad newydd ychwanegol y mae hyn yn ei ariannu).

Ymateb

Ers cyhoeddi adroddiad blynyddol y Rhaglen Lywodraethu ym mis Gorffennaf eleni, mae saith prosiect rhanbarthol ychwanegol wedi dod yn weithredol. Cyfanswm nifer y prosiectau sydd bellach yn weithredol yw 15, sy'n darparu 26 o welyau ar gyfer plant ag anghenion cymhleth. Mae'r prosiectau'n cael eu hariannu drwy wahanol

ffrydiau cyllido gan gynnwys y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol, yn ogystal â chyllid craidd. Felly, nid yw gwybodaeth am gyfanswm y dyraniadau cyllid ar gyfer y prosiectau yn cael ei chadw'n ganolog.

3.3 - Ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu: Dileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal.

Dadansoddiad blynyddol o sut mae'r ymrwymiad i wario £68m yn cael ei ddadansoddi yn ôl cyfanswm dros dair blynedd, 2022-23, 2023-24, 2024-25.

- **Yr alldro terfynol ar gyfer 2022-23** / dadansoddiad o bwy gafodd y dyraniadau hynny ac at ba ddiben (yn ôl awdurdod lleol a'r trydydd sector).
- **Rhagolygon alldro ar gyfer 2023-24** / dadansoddiad o bwy gafodd y dyraniadau hynny ac at ba ddiben (yn ôl awdurdod lleol a'r trydydd sector).
- **Dyraniadau manwl wedi'u cynllunio ar gyfer 2024-25** (neu'r broses ar gyfer penderfynu ar hynny).

Ymateb

Dadansoddiad Blynyddol o £68m

2022/23	£13m
<u>2023/24</u>	£26m
<u>2024/25</u>	£29m

Yn 2022-23 gofynnwyd i awdurdodau lleol gyflwyno ceisiadau tair blynedd am gyllid (2022/23-2024/25) i'w helpu i gyflawni'r ymrwymiad i ddileu elw a'u helpu i leihau nifer y plant mewn gofal a chefnogi plant sy'n derbyn gofal, a'u teuluoedd.

Cafodd y ceisiadau hyn eu hasesu gan swyddogion a'u defnyddio i bennu dyraniad y £68m dros y tair blynedd i awdurdodau lleol yng Nghymru. Roedd y ceisiadau'n canolbwyntio'n glir ar adeiladu darpariaeth gofal preswyl a maeth mewnol neu nid-er-elw, ar symud plant allan o ofal preswyl yn ôl i leoliad teulu, ar ddarparu gwasanaethau lleol ac wedi'u dylunio, gan gynnwys darpariaeth arbenigol i blant ag

anghenion mwy cymhleth ac, yn anad dim, ar wella canlyniadau i blant. Dyma rai enghreifftiau o'r mathau o gynigion a gafwyd:

- Gwell cymorth i ofalwyr maeth, gan gynnwys datblygu gwasanaethau cefnogi arbenigol.
- Gwella'r ystod o ddewisiadau gofal maeth i blant.
- Mwy o recriwtio ac asesu gofalwyr maeth awdurdodau lleol.
- Lleoliadau maeth Camu i Lawr.
- Adeiladu darpariaeth a gwytnwch gofal preswyl mewnol, gan gynnwys uwchsgilio staff ac ymarferwyr awdurdodau lleol.
- Datblygu gwasanaethau seibiant byr mewnol.
- Trosi Lleoliadau gyda Rhieni yn Orchmynion Gwarcheidiaeth Arbennig.
- Datblygu/Ehangu Timau Cymorth mewn Argyfwng.
- Diddymu Gorchmynion Gofal.

Yn 2022-23, cafodd y cyllid a ddyrannwyd ei wario'n llawn ar y gweithgareddau hyn i gefnogi ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ddileu elw. Rhagwelir y bydd cyllid yn cael ei ddefnyddio'n llawn unwaith eto yn 2023-24.

3.4 - Ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu: Cymorth arbenigol i blant ag anghenion cymhleth a allai fod ar gyrion y system ofal.

Mae manylion y 32 prosiect a nodwyd hyd yma gan Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol yn cwmpasu Cymru gyfan a sut mae'r rhain yn cael eu hariannu gan Gronfa Integreiddio Rhanbarthol Iechyd a Gofal Cymdeithasol fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol diweddaraf y Rhaglen Lywodraethu.

Ymateb

Ar gyfer ein Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol, roedd blwyddyn gyntaf (2022-23) y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol yn un o drawsnewid, wrth inni gyfuno ffrydiau cyllido a oedd ar wahân yn flaenorol i sicrhau bod adnoddau'n cyd-fynd yn well, er mwyn inni gael yr effaith fwyaf bosibl a lleihau'r baich gweinyddol. O ganlyniad, mae llawer o'r 32 prosiect gwreiddiol bellach wedi'u cyfuno i'r 20 rhaglen waith a restrwyd. Er ei

bod yn ymddangos bod hyn yn ostyngiad mewn prosiectau, mae lefel y buddsoddiad cyffredinol ym mlwyddyn 2 (2023-24) yn dal yn debyg i flwyddyn 1 y Gronfa.

Mae cyllid y Gronfa yn mynd i bob un o'r saith Bwrdd Iechyd Lleol sy'n gweithredu fel 'bancwyr' ar gyfer y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol: mae partneriaid yn tynnu'r cyllid hwn i lawr yn ôl yr angen, gyda ffurflenni cyllid a chyfarfodydd chwarterol wedi'u trefnu i drafod cynnydd yn erbyn y cynllun yn ystod y flwyddyn. Felly, nid yw'n bosibl rhagamcanu'r union ddyraniad y bydd rhanbarthau'n ei roi tuag at y model gofal perthnasol ym mlwyddyn 3 (2024-25), ond ni fyddem yn disgwyl unrhyw newidiadau mawr ar hyn o bryd.

O dan y Model Gofalu 'Cefnogi teuluoedd i aros gyda'i gilydd yn ddiogel, a chymorth therapiwtig i blant sydd â phrofiad o ofal', cyfanswm rhagamcanol y dyraniad 2023-4 erbyn diwedd y flwyddyn yw £18,243,533, a fydd, yn ein barn ni, yn eithaf tebyg ar gyfer 2024-25. Rhennir y dyraniad fel a ganlyn:

Caerdydd a'r Fro £2,084,429

- Cymorth iawn, yr amser iawn, y person iawn
- Plant a phobl ifanc ag anghenion cymhleth – cymuned

Cwm Taf Morgannwg £802,796

- Prosiect Dewis.
- Gwasanaeth Cymorth Therapiwtig MAPSS.
- Model Newid Systemig.

Gwent £1,474,163

- Iechyd a Datblygiad Emosiynol Plant.
- Ymyrraeth Gynnar a Chadernid i Blant.

Gogledd Cymru £9,867,139

- Ymyrraeth gynnar.
- Gwasanaethau dychwelyd ac atal.
- Meithrin gwytnwch teuluoedd i atal problemau rhag dwysáu.

- Cymorth preswyl dwys i blant ag anghenion cymhleth.
- Cymorth arbenigol i blant ag anghenion cymhleth / arbenigol.
- Tîmau cymorth dwys i blant ag anghenion cymhleth.

Powys £610,000

- Ar gyrion gofal.

Gorllewin Morgannwg £1,894,177

- Gwasanaeth Therapiwtig Newydd.
- Gweithio gyda'n Gilydd – Rhanbarthol.
- Ar ôl mabwysiadu – Rhanbarthol.

Gorllewin Cymru £1,510,829

- Camu i fyny / Camu i lawr.
- Ar gyrion gofal.
- Anghenion cymhleth.

3.5 - Ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu: Ariannu gofal plant i ragor o deuluoedd lle mae rhieni mewn addysg a hyfforddiant, neu ar gyrion gwaith.

Dyraniadau cyffredinol ar gyfer y Cynnig Gofal Plant yn 2024-25.

Cost y 438 o deuluoedd ychwanegol yn 2023-24 a chyfanswm y costau a ddyrannwyd yn 2024-25 ar gyfer yr amcangyfrif o 3,000 yn rhagor o deuluoedd cymwys fel y cyfeirir ato yn Adroddiad Blynyddol diweddaraf y Rhaglen Lywodraethu.

Ymateb

Yn 2024-25, mae dros £76m yn cael ei ddyrannu i raglen Cynnig Gofal Plant Cymru. Mae hyn yn cynnwys prif grant y Cynnig Gofal Plant, Grant Gweinyddu Awdurdodau Lleol, Grant Cymorth Ychwanegol y Cynnig Gofal Plant, a chostau rhaglenni digidol a mewnol. Mae hyn yn cynrychioli gostyngiad o tua £11m o gyllideb 2023-24.

Erbyn diwedd y flwyddyn academaidd 22/23, rhoddwyd cymorth i 675 o deuluoedd ychwanegol oherwydd bod y Cynnig wedi'i ehangu i gynnwys rhieni cymwys sydd mewn addysg/hyfforddiant. Mae rhieni mewn addysg a hyfforddiant yn cael eu hariannu o fewn prif grant y Cynnig Gofal Plant. Oherwydd y ffordd y mae'r data a'r wybodaeth fonitro'n cael eu datblygu o dan y System Ddigidol Genedlaethol, ar hyn o bryd nid yw'n bosibl dadgyfuno'r costau hyn o gyfanswm grant y Cynnig Gofal Plant.

Mae'r cyfraddau defnydd presennol yn adlewyrchu tua 55% o rieni cymwys, ac mae'r gyllideb a ddyrannwyd yn caniatáu i Lywodraeth Cymru gyflawni'r holl rwymedigaethau presennol a pharhau i hybu defnydd, gan annog rhagor o rieni cymwys i fanteisio ar y cymorth sydd ar gael iddynt.

3.6 - Ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu: Mynd ati'n raddol i ehangu'r ddarpariaeth ar gyfer y blynyddoedd cynnar er mwyn cynnwys pob plentyn dwyflwydd oed, gan roi pwyslais penodol ar gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg.

Dyraniadau a'r hyn y bwriedir iddynt ei gyflawni yn 2024-25.

Gwybodaeth ynghylch a fydd yn cynnig 30 awr llawn i bob plentyn dwyflwydd oed, ac erbyn pryd y bydd hyn yn cael ei ddarparu.

Ymateb

Mae gofal plant yn flaenoriaeth allweddol i Lywodraeth Cymru, a'n huchelgais yw cynnig darpariaeth gofal plant a blynyddoedd cynnar i bob plentyn dwyflwydd oed yng Nghymru.

Mae ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i fynd ati'n raddol i ehangu'r ddarpariaeth ar gyfer y blynyddoedd cynnar er mwyn cynnwys pob plentyn dwyflwydd oed, gan roi pwyslais penodol ar gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg. Mae hyn yn cael ei gyflawni drwy'r rhaglen Dechrau'n Deg sy'n cynnig 12.5 awr o ofal plant o ansawdd uchel a ariennir gan y llywodraeth bob wythnos am 39 wythnos y flwyddyn. Ein huchelgais yw bod hyn yn cael ei gynnig yn gyffredinol i bob plentyn dwyflwydd oed. Darperir rhagor o wybodaeth am ddyraniad 2024-25 ar gyfer Dechrau'n Deg mewn ymateb i 3.7 isod.

Mae Cynnig Gofal Plant Cymru yn darparu 30 awr o addysg gynnar a gofal plant a ariennir gan y llywodraeth am hyd at 48 wythnos y flwyddyn ar gyfer rhieni cymwys sydd mewn addysg/hyfforddiant, a rhieni plant 3 a 4 oed yng Nghymru sy'n gweithio. Mae Dechrau'n Deg a'r Cynnig Gofal Plant yn rhaglenni ar wahân ond cysylltiedig.

O ran gofal plant Dechrau'n Deg, fel rhan o'n Cytundeb Cydweithredu â Phlaid Cymru, rydym wedi ymrwymo i ehangu'r ddarpariaeth blynnyddoedd cynnar ar gyfer pob plentyn dwyflwydd oed ledled Cymru.

Dechreuodd cam presennol y rhaglen ehangu ym mis Ebrill 2023 ac mae'n canolbwyntio'n benodol ar ehangu gofal plant Dechrau'n Deg i ragor o blant dwyflwydd oed.

Mae canolbwyntio adnoddau ar ein cymunedau mwyaf difreintiedig, yn y lle cyntaf, yn sicrhau bod cymorth yn cyrraedd y teuluoedd mwyaf anghenus cyn gynted ag y bo modd.

3.7 - Ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu: Dechrau'n Deg

Refeniw a chyfalaf

Ymateb

Dechrau'n Deg - Refeniw

Mae cyllideb Dechrau'n Deg yn rhan o'r Grant Plant a Chymunedau. Mae'r Grant Plant a Chymunedau yn helpu awdurdodau lleol i ystyried sut i ddarparu eu gwasanaethau mewn ffordd fwy strategol. Gall hyblygrwydd yn y grant hwn gefnogi a hybu cynllunio a chomisiynu ar y cyd i wneud defnydd mwy effeithiol o'r cyllid er mwyn cyflawni nodau ac amcanion y rhaglenni cyfansoddol.

Mae'r Grant Plant a Chymunedau yn mynd i'r afael ag anghenion y plant, y bobl ifanc a'r oedolion mwyaf difreintiedig a/neu agored i niwed yn ein cymdeithas drwy amrywiaeth o ddulliau ymyrraeth gynnar, atal, a chymorth.

Nod y rhaglenni yn y grant hwn yw lliniaru neu ddileu anfanteision pobl difreintiedig a/neu agored i niwed i'w galluogi i gael yr un cyfleoedd mewn bywyd ag eraill, ac i gyfrannu at Gymru sy'n fwy cyfartal.

Y gyllideb ar gyfer y Grant yn 2024-25 yw £174.583m. O hyn, mae £142.028m yn Gyllid Hyblyg ar gyfer wyth rhaglen, gan gynnwys cynnig craidd Dechrau'n Deg.

Yn 2024-25 byddwn yn buddsoddi £32.555m i ehangu Dechrau'n Deg. Bydd £24.3m ohono'n helpu dros 5,200 o blant ychwanegol i gael gafael ar ofal plant Dechrau'n Deg o ansawdd uchel i gefnogi effeithiau cadarnhaol hirdymor ar fywyd y plant a'r teuluoedd hynny ledled Cymru sy'n wynebu'r heriau mwyaf.

Rhaglen Gyfalaf Gofal Plant a'r Blynyddoedd Cynnar

Cafodd y Rhaglen Gyfalaf Gofal Plant a'r Blynyddoedd Cynnar ei rhoi ar waith ym mis Hydref 2022 ac mae ar gael tan fis Mawrth 2025, gyda chyfanswm dyraniad cyllideb o £70m. Mae'r rhaglen yn cefnogi Dechrau'n Deg a'r Cynnig Gofal Plant, a'i nod yw gwella ac ehangu darpariaeth gofal plant newydd a'r ddarpariaeth sydd eisoes yn bodoli.

Mae'r gyllideb wedi'i rhannu'n ddwy ffrwd gyllido benodol: cyllid grantiau bach a chyllid cyfalaf mawr. Bydd y dyraniadau cyllideb sydd ar gael ar gyfer blwyddyn ariannol 2024-25 yn £10m ar gyfer cyllid grantiau bach. Bydd yr holl ddarparwyr gofal plant a chwarae sydd wedi cofrestru gydag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yn gymwys i wneud cais drwy broses weinyddu eu hawdurdod lleol. Defnyddir yr elfen grantiau bach i gefnogi prosiectau ac eitemau hyd at £20,000, ac mae'r cyfanswm fesul prosiect yn seiliedig ar nifer y lleoedd gofal plant AGC yn y lleoliad.

Bydd dyraniad cyllideb o £15m ar gyfer 2024-25 ar gael i brosiectau cyfalaf mawr ar gyfer cynigion o hyd at £20,000 ac mae'n amrywio o waith adnewyddu bach i gyflwyno estyniadau ac adeiladau annibynnol ar gyfer darpariaethau gofal plant. Mae'r cyllid ar gael i ddarparwyr sydd wedi cofrestru ag AGC ac mae'n rhaid i awdurdodau lleol gyflwyno achos cyfiawnhad busnes i wneud cais am gyllid cyfalaf drwy dîm cyfalaf Gofal Plant a'r Blynyddoedd Cynnar.

4. Cynllun Grant Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy

Cais 4

Cyfanswm y Cynllun a dadansoddiad o'r holl grantiau sy'n berthnasol i blant a phobl ifanc.

Ymateb

Cyfanswm gwerth y cyllid drwy'r Cynllun Grant Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy yn 2024-25 yw £9,299,209, ac mae £2,912,428 ohono'n ymwneud â grantiau sy'n berthnasol i blant a phobl ifanc.

Dyma ddadansoddiad o'r grantiau hyn:

Gweithredu dros Blant	Skills PLUS (Skills+): Gwasanaeth ar gyfer pobl ifanc 14-24 oed sydd â phrofiad o ofal yw Skills+. Bydd y prosiect yn darparu Llwybrau pwrpasol sy'n helpu pobl ifanc â phrofiad o ofal i bontio i fod yn oedolyn, drwy amrywiaeth o ymyriadau cysylltiedig sydd wedi'u cynllunio'n benodol i leihau eu gwendidau a'u cyflenwi â'r gwytnwch a'r sgiliau/adnoddau i'w helpu i ymdopi'n gadarnhaol â heriau byw'n annibynnol.	£599,747
Cymorth i Fenywod Cyfannol	Ar Trac: Bydd Ar Trac yn cefnogi plant a phobl ifanc sydd wedi profi neu fod yn dyst i gam-drin domestig, ac sy'n dangos anawsterau o ran eu perthynas â'u teulu a'u cyfoedion. Drwy fynd i'r afael â'r anawsterau hyn ac adeiladu ar gryfderau yn ystod plentyndod, nod Ar Trac yw lleihau effaith profiadau niweidiol yn ystod plentyndod sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig a gwella	£619,762

	<p>llesiant corfforol a meddyliol yn nes ymlaen mewn bywyd.</p> <p>Mae'r prosiect yn cael ei ddarparu gan asiantaethau cam-drin domestig lleol sydd â chyfoeth o brofiad a dealltwriaeth o'u cymunedau lleol, ac a fydd yn gallu addasu'r prosiect yn lleol i fodloni anghenion plant a phobl ifanc yn well.</p>	
Tîm Cymorth Ieuenctid Ethnig Cymru	<p>Cefnogi Plant a Phobl Ifanc Du ac Ethnig Leiafrifol yng Nghymru: Nod y gwasanaeth yw gwella canlyniadau llesiant Plant a Phobl Ifanc Du ac Ethnig Leiafrifol sydd ag anghenion gofal cymdeithasol drwy wasanaeth cymorth sy'n ystyriol o hil, ffydd a diwylliant, sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ac sy'n seiliedig ar hawliau, gan adeiladu ar waith Tîm Cymorth Ieuenctid Ethnig Cymru gyda Phlant a Phobl Ifanc Du ac Ethnig Leiafrifol yn Abertawe.</p> <p>Mae'r gwasanaethau'n wasanaeth atgyfeirio i Blant a Phobl Ifanc Du a Lleihafifoedd Ethnig 0-25 oed sydd ag anghenion cymorth 'ychwanegol' neu 'luosog', gan weithio'n uniongyrchol gyda nhw drwy ymyrraeth gynnar ac atal i gyflawni canlyniadau llesiant penodol: sicrhau hawliau, gwella iechyd corfforol a meddyliol, cefnogi'r broses o bontio i fod yn oedolyn annibynnol, a diogelu rhag camdriniaeth ac esgeulustod.</p>	£138,552
Sefydliad Lucy Faithfull	<p>Cadw Plant yn Ddiogel rhag Cam-drin Rhywiol – addysg, hyfforddiant ac adnoddau cyhoeddus i wella gallu rhieni, gofalwyr a'r rhai sy'n gweithio gyda phlant a theuluoedd i atal niwed rhywiol, a chymryd camau priodol os oes ganddynt bryder</p>	£97,152

Sefydliad Lucy Faithfull	Ymyrraeth gynnar i deuluoedd agored i niwed neu sydd mewn perygl: prosiect atal a gweithredu'n gynnar ar gyfer camfanteisio'n rhywiol ar blant a cham-drin plant yn rhywiol: Cadw plant yn ddiogel rhag cam-drin rhywiol – addysg, hyfforddiant ac adnoddau cyhoeddus i wella gallu rhieni, gofawyr a'r rhai sy'n gweithio gyda phlant a theuluoedd i atal niwed rhywiol, a chymryd camau priodol os oes ganddynt bryder	£94,612
Gwasanaeth Eiriolaeth Ieuenctid Cenedlaethol	Rhaglen Eiriolaeth Rhieni: Cefnogi cynlluniau Llywodraeth Cymru ar gyfer darparu cymorth ymyriadau teuluol gyda'r nod o leihau nifer y plant sy'n ymuno â'r system ofal yng Nghymru. Prif nod y prosiect yw ymyrraeth ataliol a sicrhau bod hawliau'r plentyn yn cael eu cynnal yn llawn.	£297,399
Gwasanaeth Eiriolaeth Ieuenctid Cenedlaethol	Project Unity: Torri'r cylch o blant mamau sydd â phrofiad o ofal yn cael eu rhoi mewn gofal, ac atal plant rhag bod yn destun prosesau diogelu plant. Drwy ddarparu cymorth cofleidiol dwys a meithrin rhwydweithiau cymorth gan gymheiriaid.	£343,707
Platfform (yn ffurfiol - Gofal)	Prosiect Pobl Ifanc 13-16 oed: Bydd Prosiect Pobl Ifanc Platfform, mewn cydweithrediad â Vibe Youth a Barod, yn darparu lle diogel i bobl ifanc 13-16 oed gael saib, anadlu a chysylltu. Drwy ddarparu rhaglen llesiant deuddeg wythnos, cymorth gan gymheiriaid a chymorth un-i-un, bydd pobl ifanc yn cael cyfle i archwilio beth mae iechyd meddwl a llesiant yn ei olygu iddyn nhw. Bydd pobl ifanc yn cael cyfle i gwrdd ag eraill sy'n wynebu heriau tebyg ac i rannu straeon am adfer a strategaethau dydd i ddydd ar gyfer llesiant. Bydd y prosiect yn rhoi cyfle i bobl ifanc hyfforddi i	£362,397

	fod yn fentoriaid cymheiriaid ac yn rhoi llwyfan i bobl ifanc ddylanwadu ar gyfeiriad y prosiect.	
Y Rhwydwaith Maethu	Cymunedau Maethu: Mae Cymunedau Maethu yn ddull system gyfan o gefnogi plant sy'n derbyn gofal a'u teuluoedd maeth ar hyd a lled Cymru. Wrth ei wraidd mae model arloesol, cydgynhyrchu, sy'n hwyluso dull rhannu pŵer o ddylunio, darparu a gwerthuso rhaglenni. Bydd y prosiect yn grymuso'r gymuned faethu i wella canlyniadau llesiant i blant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal o fewn y fframwaith llesiant cenedlaethol	£279,429
Whizz-Kidz	Moving On: Gwella bodlonrwydd a hapusrwydd bywyd pobl ifanc sy'n defnyddio cadair olwyn yng Nghymru drwy raglenni sgiliau chwaraeon a seiliedig ar symudiadau mewn lleoliadau iechyd ac addysg.	£79,671

5. Cronfa Newid Plant sydd â Phrofiad o Ofal

Cais 5

Cyfanswm y Gronfa a dadansoddiad o'r holl ddyraniadau.

Ymateb

Prosiect	Dyraniad ar gyfer 2024/25 - £3,820,853
Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol	£669,492
Maethu Cymru	£2,074,999
Camu i fyny, Camu i lawr	£301,300
Maethu Lles	£269,062
Eiriolaeth Rhieni	£506,000
Cyfanswm	£3,820,853

6. Gweithlu Gofal Cymdeithasol Plant

Cais 6

Unrhyw ddyraniadau sy'n gysylltiedig â helpu awdurdodau lleol i fynd i'r afael ag ansefydlogrwydd y gweithlu ym maes gofal cymdeithasol plant, fel cyfraddau swyddi gwag a defnyddio staff asiantaeth, a nodwyd yn ein [Hadroddiad ar Ddiwygio Radical ar gyfer Plant sydd wedi bod mewn Gofal](#) ac [adolygiad cyflym diweddar Arolygiaeth Gofal Cymru o drefniadau amddiffyn plant](#) Medi 2023

Ymateb

Fel llywodraeth, rydym yn canolbwyntio ar greu sylfaen gadarn y gallwn adeiladu ein gweithlu gofal cymdeithasol arni.

Nod ein cyllid sylweddol drwy Gofal Cymdeithasol Cymru yw arwain a chefnogi gwelliannau mewn gofal cymdeithasol drwy recriwtio a chadw gweithlu proffesiynol o ansawdd uchel. Mae'r meysydd gwaith gyda chyllid wedi'i ddyrannu sy'n ymwneud â gofal cymdeithasol i blant yn cynnwys:

Buddsoddiad o £10 miliwn dros dair blynedd yn y bwrsari i weithwyr cymdeithasol i sicrhau bod y radd mewn gwaith cymdeithasol yn gyraeddadwy yn ariannol, ac yn yrfa ddeniadol. Mae rhagor wedi manteisio ar y bwrsari i weithwyr cymdeithasol yn 2023-24 o'i gymharu â 2022-23. Rydym yn hyderus bod y cynnig cynyddol o gymorth wedi helpu i ddenu mwy o fyfyrwyr i ddilyn gwaith cymdeithasol fel gyrfa, ac y bydd hyn yn parhau yn 2024-25.

Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol Cymru. Mae'r grant hwn ar gael i gefnogi awdurdodau lleol ac mae'n cynnig cyfleoedd i ariannu rhaglenni ardderchog fel y 'cynllun datblygu eich hun' sy'n cefnogi cyflogaeth am dâl a hyfforddiant gwaith cymdeithasol wedi'i ariannu. Mae'r nifer sy'n manteisio ar y cynllun hwn wedi cynyddu bob blwyddyn ac mae Gofal Cymdeithasol Cymru hefyd yn amcangyfrif cynnydd yn nifer y myfyrwyr "datblygu eich hun" ar gyfer blwyddyn academiaidd 2023-24.

Mae cyllid Gofal Cymdeithasol Cymru yn cael ei ddarparu i Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i gyflawni darn o waith sy'n canolbwyntio ar delerau ac amodau ar gyfer gweithwyr cymdeithasol, gan gynnwys dulliau gweithredu cenedlaethol. Pwrpas hyn yw cefnogi a denu unigolion i'r proffesiwn, a lleihau symudiad staff cymwysedig rhwng awdurdodau lleol oherwydd amrywiadau mewn telerau ac amodau.

I gydnabod y rôl bwysig y mae awdurdodau lleol yn ei chwarae o ran darparu gwasanaethau cymdeithasol craidd, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid rheolaidd i'r sector ar ffurf grant Gweithlu a Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy. Mae'r meini prawf ar gyfer defnyddio'r grant wedi'u gosod yn fras. Mae awdurdodau lleol wedi gallu defnyddio'r cyllid i gefnogi codiadau cyflog, ond hefyd ar gyfer ymyriadau eraill sydd â'r nod o gefnogi darpariaeth gwasanaethau gofal cymdeithasol cynaliadwy i sicrhau eu bod mewn sefyllfa well i ateb galw cynyddol neu annisgwyl. Y dyraniad i awdurdodau lleol ar gyfer 2024-25 yw £34.4 miliwn.

Daw'r rhaglenni gwaith cadarnhaol hyn gyda'r realaeth y bydd yn cymryd amser i deimlo'r effaith yn y gweithlu, ond mae hyn yn addawol ar gyfer dyfodol gofal cymdeithasol plant.

7. Iechyd Plant

Cais 7

Dyraniadau yng Nghyllideb Ddrafft 2024-25 a'r sefyllfa ddiweddaraf o ran cyllid ar gyfer:

- Iechyd y cyhoedd fel y mae'n berthnasol i blant a phobl ifanc, gan gynnwys brechu.
- Strategaeth gordewdra.
- Gwasanaethau iechyd meddwl, gan gynnwys gwasanaethau iechyd meddwl i blant a phobl ifanc, a gwasanaethau i gefnogi iechyd meddwl amenedigol a'r berthynas rhwng rhieni a phlant.
- Gwasanaethau anhwylderau bwyta.
- Atal hunanladdiad fel y mae'n berthnasol i blant a phobl ifanc.
- Camddefnyddio sylweddau, gan gynnwys fepio ymysg plant a phobl ifanc.
- Gwasanaethau niwroddatblygiadol.

Ymateb

Gwasanaethau niwrowahaniaeth (Gwasanaethau awtistiaeth)

Drwy ein Rhaglen Gwella Niwrowahaniaeth, rydym yn parhau i flaenoriaethu gwelliannau mewn gwasanaethau niwrowahaniaeth, gan gynnwys gwasanaethau niwroddatblygiadol i blant. Cyhoeddais gyllid ychwanegol o £12m dros dair blynedd hyd at fis Mawrth 2025, ac mae £6m ar gael yn 2024-25. Drwy'r rhaglen wella, rydym wedi darparu canllawiau clir i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol ar y trawsnewid gofynnol.

Er bod cyllid y rhaglen wella yn creu capasiti ychwanegol mewn gwasanaethau diagnostig sy'n cael eu harwain gan iechyd, mae Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol wedi cael eu hannog i fuddsoddi mewn prosiectau peilot newydd ac arloesol i roi gwybodaeth, cyngor ac ymyrraeth gynnar i deuluoedd cyn eu hatgyfeirio ar gyfer diagnosis. Mae amrywiaeth o brosiectau'n cael eu treialu mewn gwahanol ardaloedd ledled Cymru. Mae'r canlynol yn enghreifftiau o gynlluniau peilot cyfredol:

- Mae Caerdydd a'r Fro yn treialu rôl Cysylltwyr Cymunedol i gyfeirio a chysylltu teuluoedd â phlant ifanc â gwasanaethau cymorth lleol cyn neu wrth aros am asesiad diagnostig.
- Aeth Cyngor Castell-nedd Port Talbot ati i gyflogi Seicolegydd Addysg cynorthwyol i ddarparu sesiynau galw heibio cymunedol i rieni/gofalwyr un diwrnod yr wythnos ym mhob cymuned ar draws Castell-nedd Port Talbot.
- Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn treialu arloesi gyda modelau rhagnodi meddyginiaeth ADHD ar gyfer plant er mwyn osgoi amseroedd aros hir, o ystyried y cynnydd yn y galw ar hyn o bryd. Y nod yw byrhau'r broses ddiagnostig a chwblhau asesiad ac ystyriaeth o feddyginiaeth ar yr un diwrnod. Ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, maent hefyd yn datblygu llwybr i rieni/gofalwyr a gweithwyr proffesiynol gael gafael ar gyngor, ymgynghoriad a chymorth cyn atgyfeirio am asesiad neu ar adeg atgyfeirio.

Edrychwn ymlaen at weld yr arloesi hwn yn datblygu er mwyn dysgu a mabwysiadu unrhyw arferion gorau sy'n dod i'r amlwg ar raddfa ehangach.

Ffocws 2024-25 fydd dysgu o'r cynlluniau peilot cynnar lleol hyn a datblygu prosiectau llwyddiannus i fodel cenedlaethol o ddarparu gwasanaethau. Rydym wedi sefydlu Grŵp Llywio a Chymuned Ymarfer Niwroddatblygiadol i Blant er mwyn i ni allu rhannu'r arferion gorau. Rydym eisoes wedi gallu dangos gwaith Hywel Dda a'i lwybr atgyfeirio ar gyfer Syndrom Tourette. Roeddem hefyd yn falch bod Aneurin Bevan a Lleisiau Gofalwyr Cymru wedi cyflwyno eu gwaith arobryn yn GIG Cymru ar gydgyhyrchu ac ailgynllunio eu llwybr niwroddatblygiadol. Bydd astudiaethau achos o'r gwaith hwn ar gael ac yn cael eu rhannu ar draws gwasanaethau ar gyfer dysgu pellach.

Mae pob rhanbarth yn mynd i'r afael â rhestrau aros ac yn creu cyfleoedd ar gyfer ymyrraeth gynnar drwy adolygu llwybrau atgyfeirio. Cefnogir y gwaith hwn gan Dîm Perfformiad a Sicrwydd Gweithrediaeth y GIG, sydd wedi cwblhau darn sylweddol o waith i ddeall y rhwystrau a'r heriau o ran lleihau amseroedd aros. Bydd gweithredu

eu hargymhellion yn y Flwyddyn Newydd yn sbarduno gwelliannau i wasanaethau yn 2024-25. Bydd rhanbarthau'n gallu ail-lunio gwasanaethau presennol neu ddatblygu gwasanaethau newydd ar sail yr argymhellion hyn.

Byddwn yn parhau i gefnogi a datblygu'r Gwasanaeth Awtistiaeth Integredig llwyddiannus a'r Tîm Niwrowahaniaeth Cenedlaethol sy'n cefnogi'r gwaith o gyflawni ein nodau gwella. Mae'r Tîm Niwrowahaniaeth Cenedlaethol wedi sefydlu swydd Swyddog Datblygu Niwrowahaniaeth Cymorth i Deuluoedd yn benodol i ddatblygu adnoddau ychwanegol ar gyfer teuluoedd â phlant niwrowahaniaeth.

Ochr yn ochr â hyn i gyd, byddwn yn gweithio gyda Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol i weithredu canfyddiadau'r adolygiad o weithrediad y Cod Ymarfer Awtistiaeth i gryfhau'r gwaith o ddarparu gwasanaethau ymhellach, a sicrhau cydymffurfedd â dyletswyddau. Bydd ail gam y gwerthusiad i sicrhau gwell cydymffurfedd ar lefel ranbarthol, sef ei gam olaf, yn dechrau yn ystod haf 2024.

Iechyd Meddwl

Byddwn yn parhau i glustnodi cyllid iechyd meddwl ar gyfer y GIG ac mae'r gyllideb ddrafft yn cynnwys £800m ar gyfer hyn. Mae'r gyllideb hon yn cefnogi gwasanaethau ar draws yr ystod oedran, gan gynnwys gwasanaethau iechyd meddwl i blant a'r glasoed.

Rydym hefyd yn buddsoddi £2.2m yn flynyddol yng Ngweithrediaeth y GIG i ddatblygu Rhaglen Strategol ar gyfer Iechyd Meddwl a Rhaglen Diogelwch Cleifion. Bydd hyn yn darparu adnodd penodol i GIG Cymru i sbarduno gwelliannau mewn perfformiad, ansawdd a diogelwch, a bydd yn cynnwys ffocws ar blant a phobl ifanc drwy Rwydwaith Clinigol. Bydd y gwaith hwn yn parhau i gefnogi byrddau iechyd i fodloni safonau amseroedd aros ar sail gynaliadwy ac i leihau amrywiadau drwy fanyleb gwasanaethau CAMHS.

Byddwn yn cyhoeddi ein strategaeth iechyd meddwl ddrafft yn gynnar yn y flwyddyn newydd, ac mae'r amseru'n ein galluogi i gael rhagor o eglurder ynghylch ein cyllidebau ar gyfer 2024-25 ac yn rhoi cyfle i ni fyfyrto ar ymrwymadau newydd,

ymrwymiadau trawslywodraethol ac aml-sector sy'n sail i'n strategaethau i sicrhau ei bod yn dal yn bosibl eu cyflawni yn yr amgylchiadau ariannol heriol.

Rydym wedi datblygu'r strategaeth gyda'r ddealltwriaeth y bydd angen ffordd o bennu blaenoriaethau, sicrhau'r defnydd gorau o'r adnoddau presennol a chyfle i fod yn glir ynghylch yr hyn y gellir ei gyflawni'n realistig. Mae hyn wedi cynnwys ystyried gwella mynediad at wasanaethau iechyd meddwl ac mae'n cynnwys ffocws ar gefnogi iechyd meddwl amenedigol a'r berthynas rhwng rhieni a babanod. Ochr yn ochr â'r strategaeth gyhoeddedig, bydd cynllun cyflawni wedi'i gostio a fydd yn cael ei adnewyddu dros oes y strategaeth. Bydd hyn yn rhoi cyfle i ddarparu rhagor o fanylion am y gwaith sydd ei angen i gefnogi'r strategaeth ac i nodi buddsoddiadau newydd pe bai'r sefyllfa economaidd yn newid.

Yn ystod y cyfnod hwn o gyfyngiadau ariannol, rydym wedi gweithio'n galed i gefnogi buddsoddiad parhaus mewn iechyd meddwl, ac rydym yn parhau i flaenoriaethu iechyd meddwl fel maes sydd angen y buddsoddiad hwn, felly nid oes gostyngiad wedi'i wneud i ddyraniadau byrddau iechyd.

Camddefnyddio Sylweddau

Fel rhan o'r Gyllideb Ddrafft ar gyfer 2024-25, byddwn yn parhau i fuddsoddi yn ein hagenda camddefnyddio sylweddau sy'n werth cyfanswm o £69 miliwn. Mae dros £41 miliwn o hyn yn mynd i'n Byrddau Cynllunio Ardal drwy ein Cronfa Gweithredu ar Gamddefnyddio Sylweddau.

Drwy'r Gronfa Weithredu ar Gamddefnyddio Sylweddau i Fyrddau Cynllunio Ardal, mae Llywodraeth Cymru yn buddsoddi £5.25 miliwn o arian wedi'i glustnodi ar gyfer plant a phobl ifanc. Yn sgil y cynnydd yn y galw am gymorth, **yn 2024-25 bydd y gyllideb hon yn codi £1 miliwn arall i £6.25 miliwn.**

Cyn bo hir, bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi Fframwaith Trin Camddefnyddio Sylweddau ar gyfer Plant a Phobl Ifanc (disgwylir dechrau 2024). Mae'r Fframwaith yn crynhoi tystiolaeth a'r arferion gorau i arwain y rhai sy'n cefnogi Plant a Phobl Ifanc sydd â phroblemau camddefnyddio sylweddau. Byddwn hefyd yn cyhoeddi

fersiynau sy'n addas i blant o'r Fframwaith.

Y Gwasanaeth Di-waith

Gan adeiladu ar lwyddiant a gwersi'r Gwasanaeth Di-waith a oedd yn cael ei ariannu gan Ewrop rhwng 2016 a 2022, mae Llywodraeth Cymru yn ariannu Gwasanaeth Di-waith olynol i helpu pobl sy'n adfer ar ôl camddefnyddio sylweddau a/neu salwch meddwl. Prif amcan y gwasanaeth yw helpu cyfranogwyr i gael cyflogaeth (cyfranogwyr 25 oed neu hŷn) neu i mewn i addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth (cyfranogwyr nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant 16-24 oed). Dechreuodd y gwasanaeth newydd ym mis Hydref 2022 ac mae dros 900 o bobl ifanc rhwng 16 a 24 oed wedi cofrestru ac wedi cael cymorth gan y gwasanaeth erbyn mis Medi 2023.

Bydd y gyllideb ar gyfer darparu'r gwasanaeth hyd at fis Mawrth 2025 dros £13 miliwn (£2.64 miliwn yn 2022-23 a £5.4 miliwn yn 2023-24 a 2024-25) a'i nod yw rhoi cymorth i hyd at 10,000 o bobl, gan gynnwys 3,000 o bobl ifanc ledled Cymru.

Bydd y Gwasanaeth Di-waith yn cyflawni nifer o ymrwymadau strategol Llywodraeth Cymru mewn perthynas â rhoi cymorth i bobl sydd â phroblemau camddefnyddio sylweddau a/neu iechyd meddwl, nid yn unig drwy driniaeth strwythuredig a gofal iechyd, ond drwy amrywiaeth o fesurau eraill hefyd. Mae hyn wedi'i nodi mewn amrywiaeth o strategaethau allweddol gan Lywodraeth Cymru, gan gynnwys Cymru Gryfach, Decach a Gwyrddach – Cynllun Cyflogadwyedd a Sgiliau, a'r Warrant i Bobl Ifanc.

Fepio

Ym mis Gorffennaf 2022, fe wnaethom gyhoeddi ein strategaeth Tybaco newydd *Cymru Ddi-fwg*, lle roeddem wedi nodi ein huchelgais i Gymru fod yn ddi-fwg erbyn 2030. Mae'n nodi tair thema y byddwn yn eu defnyddio i lywio ein gweithredoedd. Un o'r rhain yw Cenedlaethau'r Dyfodol. Tuag at Gymru Ddi-fwg 2022-2024 yw'r cynllun cyflawni dwy flynedd cyntaf sy'n nodi ein camau gweithredu a fydd yn cyfrannu at wireddu'r weledigaeth hon. Bydd ein cynlluniau'n helpu pawb yng Nghymru i fyw mewn cymdeithas lle mae bod yn ddi-fwg yw'r norm.

Wrth fwrw ymlaen â'n strategaeth rheoli tybaco, *Cymru Ddi-fwg*, rydym wedi ei gwneud yn glir ein bod yn bwriadu gweithio'n agos gyda'r bobl y mae tybaco yn effeithio arnynt, gan gynnwys pobl ifanc, i ddeall eu cymhellion dros ysmegu neu dros ddefnyddio e-sigarennau, a pha ymyriadau a dulliau cyfathrebu fydd yn gweithio, er enghraifft mewn lleoliadau addysg. Er bod tystiolaeth bod fepio yn llai niweidiol nag ysmegu tybaco ac y gellir ei ddefnyddio fel adnodd rhoi'r gorau i ysmegu, mae ein neges yn glir. Os nad ydych chi'n fepio, peidiwch â dechrau.

Cyhoeddodd Llywodraeth y DU ei blaenoriaethau polisi newydd ar dybaco a dyfeisiau fepio ym mis Ebrill 2023. Roedd hyn yn cynnwys lansio galwad am dystiolaeth ar fepio ymysg pobl ifanc i nodi cyfleoedd i leihau nifer y plant sy'n cael gafael ar gynnyrch fepio a'u defnyddio – ac archwilio lle gall y llywodraeth fynd ymhellach. Ar 4 Hydref 2023, gwnaeth y Prif Weinidog gyhoeddiad i fynd i'r afael â'r niwed a achosir gan ysmegu ac i leihau'r cynnydd mewn fepio ymysg pobl ifanc. Roedd y cynigion polisi a gyhoeddwyd yn cynnwys newid i'r gyfraith i gynyddu'r oedran gwerthu i sicrhau na fydd plant sy'n troi'n 14 oed neu'n iau eleni byth yn gallu prynu sigarennau yn gyfreithlon. Hefyd, ymgynghori ar fesurau i leihau apêl ac argaeledd fêps i blant er mwyn lleihau'r cynnydd mewn fepio ymysg pobl ifanc.

Cyhoeddwyd y Bil Tybaco a Fêps yn ffurfiol yn Araith y Brenin yn ystod agoriad swyddogol Senedd y DU ar 7 Tachwedd 2023. Daeth yr ymgynghoriad 'Creating a smokefree generation and tackling youth vaping' i ben ar 7 Rhagfyr. Cafwyd dros 25,000 o ymatebion ac mae swyddogion yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth y DU i'w dadansoddi. Rydym yn disgwyl i'r ymateb i'r ymgynghoriad gael ei gyhoeddi erbyn 18 Ionawr 2024.

Dechrau'n Deg

Dylai pob plentyn a theulu sy'n gymwys ar gyfer Dechrau'n Deg gael eu rhaglen o ymweliadau iechyd a gwasanaethau iechyd eraill a ddarperir gan y rhaglen gan dîm iechyd Dechrau'n Deg.

Mae'r rhaglen iechyd Dechrau'n Deg yn pennu rhaglen uwch o ymyriadau y dylid ei darparu i holl deuluoedd Dechrau'n Deg. Gall teulu sy'n elwa ar wasanaethau iechyd Dechrau'n Deg ddisgwyl cynifer â saith 'cyswllt' ychwanegol gan eu hymwelydd

iechyd. Mae hybu negeseuon allweddol ynghylch iechyd y cyhoedd a ffordd iach o fyw yn rhan allweddol o gymorth iechyd ychwanegol Dechrau'n Deg sy'n cael ei gynnig gan ymwelwyr iechyd a'r gweithlu ehangach.

Iechyd y Cyhoedd

Mae amrywiaeth o strategaethau gwella iechyd sy'n cefnogi iechyd a llesiant plant a phobl ifanc yng Nghymru, gan gynnwys ein Strategaeth Pwysau Iach: Cymru Iach a'n Strategaethau Rheoli Tybaco. Mae'r ddau'n cymryd camau penodol mewn perthynas â phlant a phobl ifanc, gan gynnwys cefnogi cynlluniau peilot i blant a theuluoedd drwy Pwysau Iach: Cymru Iach, cefnogi'r Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion, a chymryd camau i leihau ysmegu yn ystod beichiogrwydd ac i leihau nifer y bobl ifanc sy'n fepio ac yn ysmegu.

Pwrpas craidd Iechyd Cyhoeddus Cymru yw cefnogi gwell iechyd a llesiant, lleihau anghydraddoldebau iechyd a chynyddu disgwyliad oes iach i bawb yng Nghymru, nawr ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Mae hyn yn cynnwys gwaith i gefnogi pobl ifanc, boed hynny drwy gefnogi rhaglenni brechu a mesur plant, neu'r Rhwydwaith Ysgolion Hybu Iechyd. Mae hyn yn rhan o'u dyraniad cyllideb craidd ar gyfer 2024-25.

Brechu

Mae pob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru yn cael brechiadau fel rhan o'r amserlen arferol. Mae cyllid ar gyfer y rhaglen hon yn rhan o ddyraniadau craidd y byrddau iechyd, a byrddau iechyd sy'n gyfrifol am weithredu'r amserlen.

Y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion

Rydym yn parhau i fuddsoddi yn y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion. Yn 2021/22, cymerodd 202 (95%) o ysgolion ran yn yr Arolwg Iechyd a Llesiant Myfyrwyr uwchradd, i fyny o 198 yn 2019/20. Cafodd yr arolwg ei lenwi gan gyfanswm o 123,204 o fyfyrwyr ym mlynnyddoedd 7 i 11 (cyfradd ymateb o 75%), sef y ymateb mwyaf i'r arolwg hyd yma.

Yn 2022-23, roedd y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion wedi treialu ehangu i ysgolion cynradd, gyda'r Arolwg Iechyd a Llesiant Myfyrwyr cyntaf yn cael

ei gynnal ar gyfer blynyddoedd 3-6, gan adeiladu ar beilot 2021 a oedd yn cynnwys blwyddyn 6 yn unig. Roedd cyfanswm o 354 (29%) o ysgolion wedi cymryd rhan, a llenwodd 32,606 (23%) o fyfyrwyr yr adolygiad.

Mae cyllid dangosol ar gyfer y flwyddyn nesaf o tua £400k o'r Gyllideb Gwella Iechyd wedi cael ei ddyrannu i gefnogi datblygiad parhaus y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion i roi data lefel poblogaeth i ni, er mwyn llywio ein dulliau iechyd y cyhoedd o wella iechyd a llesiant plant a phobl ifanc.

Strategaeth Gordewdra

Ein Strategaeth *Pwysau Iach: Cymru Iach* yw ein strategaeth hirdymor i fynd i'r afael â gordewdra a gorbwysau. Ar hyn o bryd rydym yn datblygu'r cynllun cyflawni a fydd yn cwmpasu 2024-2026. Bydd cyfanswm o £6.9m i gefnogi'r cynllun yn 2024-25. Yn benodol, rydym yn buddsoddi £2.9m i barhau i ddarparu'r llwybr rheoli pwysau Cymru gyfan. Rydym hefyd wedi dyrannu £600k i lechyd Cyhoeddus Cymru i barhau i gefnogi Cynlluniau Peilot Plant a Theuluoedd am flwyddyn arall, sy'n cael eu cynnal mewn tair ardal – Caerdydd, Merthyr Tudful ac Ynys Môn. Rhan graidd o'r dull hwn yw gweithredu Ymyriadau yn y Cartref, sy'n ddull atal eilaidd ar gyfer teuluoedd â phlant yn y blynyddoedd cynnar, rhwng 3 a 7 oed, sy'n cyd-fynd â'r cyfnod sylfaen.

Ar ben hynny, mae'r Gronfa Atal a'r Blynyddoedd Cynnar yn gyfanswm o £6.85m ar gyfer y flwyddyn ariannol 2024-25 ac mae'n cael ei buddsoddi gan Fyrddau Iechyd Lleol ac Iechyd Cyhoeddus Cymru i gefnogi ymyriadau'n benodol ym meysydd polisi gordewdra a thybaco, yn unol â'n strategaethau *Pwysau Iach: Cymru Iach* a Thybaco.

8. Costau byw

Cais 8

- **Byrddau Iechyd:** Darparu gwasanaethau i blant a phobl ifanc gan y Byrddau Iechyd yng Nghymru ac effaith costau cynyddol ynni ar y ddarpariaeth hon.
- **Gwasanaethau Cymdeithasol:** Polisi a goruchwyliaeth ar ddarpariaeth holl weithgareddau gwasanaethau cymdeithasol Awdurdodau Lleol yng Nghymru ac unrhyw drafodaethau cysylltiedig gyda'r Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol.
- **Tlodi plant:** Manylion pa drafodaethau sydd wedi'u cynnal gyda Gweinidogion perthnasol eraill ynghylch dyraniadau sy'n cael effaith sylweddol ar iechyd a gofal cymdeithasol plant, er enghraifft y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol o ran cyllideb Comisiynydd Plant Cymru a materion polisi ehangach, fel tlodi plant.

Ymateb

Byrddau Iechyd

Yn yr un modd â sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus, mae'r pwysau ar gostau ynni wedi bod yn her sylweddol i'r GIG yn 2023-24. Bydd y cyllid ychwanegol a roddir i'r GIG eleni yn darparu ar gyfer pwysau costau ynni uwchben y lefelau a gynlluniwyd. Ar gyfer 2024-25, bydd y cyllid ychwanegol hwn yn cael ei ddefnyddio fel llinell sylfaen a'i ychwanegu at brif ddyraniad y GIG.

Gwasanaethau Cymdeithasol

Mae'r rhan fwyaf o gymorth ariannol Llywodraeth Cymru ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol a gwasanaethau plant yn cael ei ddarparu drwy'r setliad refeniw llywodraeth leol heb ei neilltuo, er bod ffrydiau cyllid grant penodol sylweddol hefyd. Roedd cynnydd o 7.9% yn y setliad Llywodraeth Leol ar gyfer 2023-24, ar ôl cynnydd o 9.4% yn y flwyddyn ariannol flaenorol. Lefel y cymorth ar gyfer 2024-25 yw £5.688bn, cynnydd o 3.1%. Bydd Awdurdodau Lleol wedi gweld cynnydd sylweddol o ran chwyddiant a'r galw ar draws ehangder eu swyddogaethau yn 2023-24, a bydd cyfran sylweddol ohonynt yn cael eu defnyddio fel llinell sylfaen gan eu bod yn ymwneud â chostau staff boed yn fewnol neu drwy wasanaethau a gomisiynir. Mae

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, ar ran llywodraeth leol, yn darparu ei hasesiad o'r pwysau, y blaenoriaethau a'r cyfleoedd i awdurdodau lleol bob blwyddyn i'w trafod gan yr Is-grŵp Cyllid [[Cyfarfod yr Is-grŵp Cyllid: 25 Hydref 2023 | LLYW.CYMRU](#)]. Bydd Awdurdodau Lleol hefyd yn ystyried lefel y dreth gyngor y mae pob un yn dymuno ei gosod ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf.

Bydd Awdurdodau Lleol yn pennu eu cyllidebau eu hunain ar gyfer pob gwasanaeth cyn 10 Mawrth 2024. Mae manylion gwariant awdurdodau lleol fesul gwasanaeth yn cael eu cyhoeddi'n flynyddol [Gwariant refeniw ac alldro cyfalaf awdurdodau lleol: Ebrill 2022 i Fawrth 2023 | LLYW.CYMRU](#). Y duedd dros y blynyddoedd diwethaf yw bod gwasanaethau cymdeithasol ac addysg yn cael cyfran gynyddol o gyfanswm gwariant refeniw awdurdodau lleol, gyda gwasanaethau cymdeithasol wedi gweld y cynnydd mwyaf mewn gwariant yn 2022-2023. Nid yw ffigurau alldro ar gael ar gyfer 2023-2024 tan haf 2024, ond roedd y cynnydd a gyllidebwyd ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol ar gyfer 2023-2024 yn gynydd o dros 11% ar gyfer gwariant gwasanaethau cymdeithasol (h.y. i £2.653bn).

Tlodi Plant

Mae trafodaethau wedi'u cynnal yn rheolaidd gyda'r Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol o ran effaith gyfunol gwneud penderfyniadau ar dlodi plant. Ym mis Ionawr, mis Ebrill a mis Tachwedd, cynhaliwyd cyfarfodydd cabinet a oedd yn canolbwyntio ar dlodi plant, gan gynnwys yr angen i ystyried y potensial ar gyfer effeithiau cronus ar benderfyniadau rhaglenni a chyllidebol.

Ym mis Mai 2023, cynhaliwyd trafodaethau Gweinidogol Dwyochrog yn atgyfnerthu ymrwymiad y Cabinet i fynd i'r afael â thlodi ac anghydraddoldeb plant ar draws llywodraeth fel sbardun canolog ar gyfer cyllidebau a datblygu polisi.

Y Gweinidogion Cyfiawnder Cymdeithasol a Gweinidog y Gymraeg ac Addysg sy'n gyfrifol am gyllidebau ein comisiynwyr statudol.

9. Costau deddfwriaeth

Cais 9

- Goblygiadau ariannol neu'r rhai a ragwelir yn 2022-23 a 2023-34 ar gyfer unrhyw is-ddeddfwriaeth sy'n berthnasol i blant a phobl ifanc ym mhortffolio'r Gweinidog.
- Gwybodaeth am effaith ariannol unrhyw ddeddfwriaeth berthnasol gan Senedd y DU.

Ymateb

Nid oes is-ddeddfwriaeth yn ymwneud â chostau perthnasol wedi'i nodi.